

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H.C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Zaamslag; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Wetenloosheid

”en gij weet niet . . .”

Openbaring 3 : 17m.

Het boek Openbaring is een profetisch boek. Christus' verlossingswerk is op de Paasmorgen nog niet ten einde. Het boek Openbaring doet horen de woorden "het is volbracht" aan het einde van de wereldgeschiedenis. Ten derde male zal dit klinken. Voor het eerst was dit na de schepping van hemel en aarde. De tweede keer vanaf het kruis op Golgotha. De derde maal na de herschepping: een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Het boek Openbaring openbaart Christus' grote triomf dag.

Echter ook wat aan die dag voorafgaat. Opdat de kerk zou weten hoever de tijd reeds is, en zou waken en bidden.

De zeven brieven aan de zeven Klein-Aziatische gemeenten zeggen ons hoe de situatie toen in die gemeenten was. Ze zeggen hoe de toestand is in de kerk van heel de laatste bedeling. Doch inzonderheid hoe die zal zijn in de dagen vlak voor de wederkomst van Christus.

De situatie in een van de zeven gemeenten - in die van Laodicea - kan aangegeven worden met één woord: zelfvoldaanheid. De Laodicezen waren zelfvoldaan.

Wat wil dat zeggen?

Het woord zelfvoldaan betekent volgens het woordenboek over zichzelf tevreden zijn. De Laodicezen waren over zichzelf tevreden. Met andere woorden - ze waren zonder gebrek, ze hadden alles, ze waren vol. Of met de woorden uit de brief zelf - ze waren rijken verrijkt, ze hadden geen dings gebrek.

Die geestelijke gesteldheid vinden we nog.

Juist in de eindtijd.

Dit zelfs naar twee kanten.

Er zijn er die redeneren: ik ben Verbonds-kind, ik ben gedoopt, ik vier Avondmaal, Christus heeft alles volbracht, twijfelen is zonde, je moet geloven, welnu ik geloof, wat ontbreekt mij nog?

Dezulken noemen wij de geërriveerden.

Er zijn er ook die anders redeneren: 't zal zo gemakkelijk niet gaan, er moet heel wat met de mens gebeuren, verschrikkelijk om in het gezelschap van die oppervlakkigen te verkeren, ze gaan allemaal met een ingebeelde hemel voor eeuwig verloren, en alles kan er vandaag maar op door.

Dezulken noemen we de godsdienstigen.

Van beiden zou heel wat meer te zeggen zijn.

Echter Christus, de verhoogde Koning, Hij,

Die waarlijk weet, Hij zegt: zij weten niet.

Hij vat alles samen in die paar verschrikkelijke woorden: zij weten niet. Zij menen te weten, maar zij weten niet.

Met die woorden geeft Hij de oorzaak van geestelijke zelfvoldaanheid aan. Zelfvoldaan-

heid, over zichzelf tevreden-zijn heeft dus als achtergrond wetenloosheid, komt daaruit voort.

Wetenloosheid geeft als vrucht zelfvoldaanheid. Reeds onder het Oude Testa-

ment moest de Heere zeggen: "Mijn volk gaat verloren omdat het geen kennis heeft".

En juist in de eindtijd zullen er kerkmensen zijn die wetenloos zijn en daarom zelfvol-

daan.

Door de zondeval zijn wij wetenloos geworden;

geestelijk weten we niets meer; omtrent onszelf niet, omtrent God niet omtrent de gegeven Verlosser niet.

Die wetenloosheid wordt niet opgeheven

door ons kerkmensen-zijn, door onze doop, door dominees beluisteren, door stichtelijke lektuur lezen. Kortom noch door verondersteld geloof noch door uiterlijke godsdienst. Door niets van onszelf.

De echte Woordverkondiging wil die wetenloosheid wegnemen. Woordverkondiging is bediening van het tweesnijdend scherp zwaard. Het wil het niet-weten wegnemen; het wil ontdekken, het wil ontmaskeren.

Vaak hebben boeven maskers op om niet herkend te worden. De wereld kent gemaskeerde bals; ook al om niet herkend te worden. Tegenover elkaar - figuurlijk gesproken - lopen we dikwijls ook met maskers op, om onze ware aard of gedachte te verbergen. Zo doen we nu ook tegenover God. We maken ons onherkenbaar, we bedekken onze aard of gedachte, we houden een schijn op, we doen alsof. Wat een armzalig gedoe toch tegenover die God, Die hart en nieren kent, voor Wie niets bedekt is. Niets is bedekt voor Zijn alwetendheid. Hij is de alwetende God. Hij kijkt achter alle maskers; Hij doorziet alle schijn. Hij kent onze aard, onze gedachte.

Welk een barmhartigheid Gods, Die nu juist door de Woordverkondiging alle maskers afwerpt, door alle schijn heenprikt, Die het niet-weten wil wegnemen, zodat we wetende mensen worden.

Dat geeft zo'n rijke vrucht. Er komen vruchten die in tegenstelling zijn met die voortvloeiën uit wetenloosheid en zelfvoldaanheid. Een zelfvoldaan mens raakt spoedig geïrriteerd, krijgt snel konflikt, keert zo de rug toe, is haastig in het verwerpen, in het veroordelen.

Hoe lang kerken we nu al? Moet Christus het ook van u zeggen: en gij weet niet? Nog wetenloos? Nog zelfvoldaan? Nog nooit aan de weet gekomen, dat ge zijt ellendig, en jammerlijk, en arm, en blind, en naakt; zó aan de weet gekomen dat er plaatskomt voor een rijke Christus?

Onwetende en zelfvoldane mensen krijgen een hemels advies: Ik raad u dat gij van Mij koopt goud, beproefd komende uit het vuur, opdat gij rijk moogt worden; en witte klederen, opdat gij moogt bekleed worden, en de schande uwer naaktheid niet geopenbaard worde; en zalf uw ogen met ogenzalf, opdat gij zien moogt.

Er komt een volk op deze aarde waar alle zelfvoldaanheid verdwijnt, omdat het niet-weten weten wordt. Dat is daar waar het Woord wordt toegepast door de Heilige Geest. De Geest brengt door het Woord aan de weet, en dan verdwijnt alle zelfvoldaanheid als sneeuw voor de zon. Dan krijgen we kennis omtrent onszelf, omtrent God, omtrent die in de prediking aangeboden Zaligmaker.

Och wat lijken we vandaag veel op de Laodicezen. Met alle gevolgen daaraan verbonden.

Zeg het nu eens - want het gaat om leven of dood, om uw zaligheid of rampzaligheid -: gaat de zelfvoldaanheid op de vlucht omdat u aan de weet komt dat u bent ellendig, jammerlijk, arm, blind, naakt, buiten God, zonder God, zonder vrede, zonder gerechtigheid, zonder heiligheid. Gewis al Gods kinderen komen door de toepassing van de Heilige Geest dat aan de weet. Want al Gods kinderen zullen aan de weet komen wat genade is, wat de barmhertigheden des Heeren zijn, wat Zijn ontfermende liefde inhoudt, wat het is een gekende des Heeren te zijn, reeds van eeuwigheid gekend en be-

mind. Ze krijgen kennis aan en van die Christus door de Vader gegeven Die heeft voldaan, voldaan in de weg van sterven aan het vloekhout, in de weg van verlaten door God, Zijn Vader, in de weg van nederdaling ter helle.

Nu is het één van twee: óf Christus getuigt van u gij weet wel óf Christus getuigt van u gij weet niet. Er is geen tussenweg.

Dat dan nu de handen zich vouwen, dat we bidden: och, Heere, verlos mij van mijn grootste kwaal, van al mijn wetenloosheid. Dan is er toekomst voor Laodicezen.

Dr.

P.v.Z.

Van de administratie

We werden deze keer verblijd door de opgave van 13 nieuwe abonnees, waarvan enkele werden opgegeven als huwelijks- of geschenkabbonnement. Aan giften ontvingen we f 127,50. Voor dit alles hartelijk dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720 - 74202, giro 704350.

Van de Redactie

1. **Boeken van de administrateur.** De boeken zijn weer nagezien en in goede orde bevonden. Een woord van dank aan het adres van br. Beukers is wel op zijn plaats. Hij besteedt veel tijd aan de arbeid voor ons blad. Hij doet het accuraat en met liefde. Een woord van dank aan onze lezers is ook wel op zijn plaats. Zij zorgden er in het afgelopen jaar voor, dat de administrateur steeds weer over voldoende financiële middelen beschikte om op tijd de nodige betalingen te verrichten. Door de giften en collecten op de ontmoetingsdagen konden we zonder meer aan onze financiële verplichtingen voldoen. Er was nog wat over, in hoofdzaak doordat we verschillende legaten hebben gekregen en die staan op rente. Daardoor hebben we een zekere reserve. Dat is natuurlijk van belang. De drukkosten zijn dit jaar weer 6% hoger geworden. Dat maakt per jaar weer enekel geworden. Dat maakt per jaar weer enkele duizenden guldens uit. Maar gezien de offervaardigheid van onze vrienden en vriendinnen menen we te mogen verwachten, dat zij er gezamenlijk voor zorgen dat we niet in de rode cijfers komen. Meermalen was er op de begroting voor een jaar een tekort geraamd, maar door hogere inkomsten dan geraamd kwamen we in het verleden niets te kort.

2. **Legaten.** Het is mogelijk - we wezen er al eerder op - om bij testamentaire beschikking Bewaar het Pand te gedenken. Dat kan ten name van de Stichting "Stichting Bewaar het Pand", gevestigd te Meerkkerk. Bij lagere bedragen is er geen successierecht verschuldigd en bij hogere bedragen - naar ik meen f 10.000,- of meer - slechts een betrekkelijk gering percentage van 11% van het te legateren bedrag.

3. **School voor Dundas en Hamilton.** Ik ontving van mevr. B.M. voor dit doel een gift van f 50,-, waarvoor hartelijk dank.

D

Uit het land van de Bijbel 40

C. HET BEDRIJFSLEVEN.

IIIb. Het handelsleven.

b. Het werk van de "Pottenbakker" (vervolg).

Zoals we reeds hebben opgemerkt, wees het werk van de "Pottenbakker" heen naar het werk van de "herscheping" ten opzichte van het "genade-werk" Gods in het leven van de zondaar!

"Toen maakte hij daarvan weder een ander vat, gelijk het recht was in de ogen van de pottenbakker te maken", zo lezen we in het vierde vers van Jeremia 18.

We willen nu een en ander bespreken over dit werk van de pottenbakker. Zoals u op het plaatje, geplaatst in het vorig nummer van ons blad, kunt zien zat de pottenbakker aan zijn eenvoudig tafeltje, zijn "werkbank". Om hem heen lag het "leem", waarvan hij zijn werkstuk, een sierpot of een vaas maakte. Eerst een en ander over het "leem" als zodanig. Dat was dus het "cement". Dit werd gemaakt van "potscherven", van gebroken potten en vazen.

Deze scherven werden dan eerst gezuiverd van stenen en vuil. Hoe werden dan die scherven fijn gemaakt? Dat deed de pottenbakker met een stuk rotsblok. Dan kneedde hij voorts die scherven met zijn voeten en vermengde ze met klei.

De verbrijzeling van zulk een sterk "vat" moest wel plaats vinden met enige krachtsinspanning. Welnu, dat blijkt duidelijk o.a. in psalm 2 vs. 9b, waar we lezen: "Gij zult hen in stukken slaan als een pottenbakkersvat." En, zoals we ook lezen in Openbaring 2 vs. 27: "En hij zal hen hoeden met een ijzeren staf; zij zullen als pottenbakkersvaten vermorzeld worden."

En om nog een voorbeeld te noemen, zo lezen we in Jesaja 30 vs. 14:

"Ja, Hij zal ze verbreken, gelijk een pottenbakkerskruik verbroken wordt; in het verbrijzelen zal Hij niet verschonen; also dat van haar verbrijzeling niet een scherf zal gevonden worden, om vuur uit de haard te nemen of om water te scheppen uit een gracht."

Deze strafprofetie had betrekking op het steunen van Israël op Egypte.

In verband nu met de sterkte van zulk een pottenbakkersvat, d.w.z. met het "leem", is van betekenis, hoe "waterdicht" ook de REGENPUTTEN werden, welke bij de huizen zich bevonden, namelijk de "wel" of "beer". Deze dienden voor het feit, wanneer er geen regenwater viel, dus in tijden van droogte. Denk bijv. aan die grote droogte, welke we beschreven vinden in Jeremia 14. Lees daarvan de geweldige gevolgen in de verzen 1 t/m 6.

Zulke "wellen" moesten dus wel volkomen "waterdicht" zijn.

Zo werd het regenwater ook bewaard in grote ondergrondse bouwwerken, bijzonder voor bewatering van het land in droge jaargetijden.

Wij lazzen hierover ook van de hoge ouderdom, welke deze ondergrondse bouwwerken konden bereiken, zoals in oude steden, waarin zelfs geen enkel bouwwerk meer was overgebleven.

Zo werd ook het regenwater bewaard in kunstmatige "vijvers", zoals het badwater "Bethesda" bij Jeruzalem, waar die zieke man tevergeefs wachtende lag, zelfs 38 jaren lang, omdat niemand hem hielp bij het indalen in dat badwater, wanneer een engel het water beroerde, maar toen door Jezus genezen werd.

Tot het "waterdicht" maken van die "wellen" en "vijvers" was wel een bepaald cement nodig. Het heette namelijk: "hhomrah". Dit cement werd gemaakt in het dal van de zoon van Hinnom. Zie Jeremia 19 vs. 2, terwijl we in vers 1 lezen: "Zo zegt de Heere: Ga henen en koop een pottenbakkerskruik." Er waren 2 soorten van dit "hhomrah", namelijk gemaakt uit scherfjes van een kwart-duims grootte en een fijner soort (de dum-hhomrah) hetwelk als stof kon weggeblazen worden. Alzo zeer geschikt om putten "waterdicht" te maken.

Bij die fijnere soort "hhomrah" kunnen we denken aan het feit, beschreven in Daniël 2 vs. 34. Nebukadnezar zag toen in zijn droom, hoe een "steen" zonder handen afgehouden werd en voortrollende het BEELD stuk sloeg aan deszelfs voeten en het geheel vermaalde. Zo zag Nebukadnezar voorgesteld de ondergang der wereldrijken en dus ook van zijn rijk. En dan zien wij verder, dat het gehele beeld tot onherstelbaar fijn "hhomrah" verbrijzeld werd. Maar daartegenover zal het Koninkrijk Gods eeuwig bestaan! De Heere make ons "onderdanen" van Zijn Rijk!

Gaan we thans nog wat nader in op het werk van de "pottenbakker" en zij dat tot ons geestelijk nut en eeuwige zegen.

Welnu, zo maakte dan de pottenbakker een werk op de schijven, laten we stellen een schone siervaas.

Eerst vormt hij de **buik** van de vaas. Zou hij eerst de "hals" maken, dan kon hij vanzelf moeilijk haar buik bewerken vanwege de smalle doorgang.

Welnu, zo nam hij dan het nieuwe stuk kluit in de palmen van zijn hand en die al draaiend omhoog bracht.

Let er nu wel op, lezer(es), hij lijmden dan geen "oude scherven" bij elkaar, maar nam een "nieuwe" kluit!

We mogen hierin wel een vergelijking reeds maken met het herscheppend werk van de Heilige Geest in het leven van de zondaar! Neen, met eerbied gezegd, gebruikt de Heilige Geest niet de oude scherven van des mensen val om die bij elkaar te lijmen zagezegd. We lezen duidelijk in Efeze 4 vs. 23 en 24a, waar de apostel schrijft: "En dat-gij zoudt vernieuwd worden in de geest Uws gemoeds en de nieuwe mens aandoen, die naar God geschapen is in ware rechtvaardigheid en heiligheid."

De nieuwe kluit dus genomen hebbende, drukt de pottenbakker met zijn duim de klei naar beneden, waardoor een holte ontstaat. Alzo ontstond dus de buik van de vaas.

Mogen we hierin niet afgebeeld zien het herscheppend werk van de Heilige Geest in het leven van de zondaar! Neen, hij krijgt geen geheel "ander" verstand en geen geheel andere "wil", maar Hij "verlicht" het verduisterde verstand en buigt de wil geheel om tot hetgeen GOD wil, zodat men dan gaat bidden: "Leer mij naar Uw wil de hand'len, 'k zal dan in Uw waarheid wand'len; neig mijn hart en voeg het saâm tot de vrees van Uwe Naam!"

Lezer(es)! Is dit ook uw bede en uw levenskeus geworden? En, wat bent u dan gewaar geworden? Wel, hetzelfde als wat de pottenbakker deed, namelijk dat hij met zijn duim de klei naar beneden drukte, waardoor die "holte" ontstond. Laat deze handeling van de pottenbakker niet duidelijk zien het "ontdekkend" werk van de Heilige Geest. Ja, dan gaat de ontdekte zondaar de "leegheid", zijn nameloze "armoede" zien. Dan wordt het:

*"Ik ben nooddruftig, arm en naakt;
O God, mijn Helper uit ellenden!
Haast U tot mij, wil bijstand zenden;
Uw komst is 't, die mijn heil volmaakt."
(Psalm 70 vs. 3).*

En hoe bewerkte de pottenbakker dan de aanvankelijk gevormde vaas verder tot een schone vorm?

Wel, dan maakt hij met zijn vingertop de verschillende "golven", zoals de hals, het oor of de oren en ten slotte haar "voetstuk". Voorts maakt hij met zijn nagel verschillende "groeven" in haar wand.

Is dan de vaas geheel gevormd, dan moet de klei "gehard" worden en dat moet dus het "vuur" doen.

Wijst deze handeling van de pottenbakker niet opmerkelijk heen naar de "BEPROEVINGSWEGEN", welke de Heere nodig acht voor Zijn volk tot beoefening van de "heilig-making"!

En voorts! Nu de vaas zover bewerkt is, volgt nog haar "polijsting", waardoor zij haar schone "glans" krijgt. En waarin bestaat dat haar glans?

Is dat niet: de "ootmoed", de "afhankelijkheid", het "vertrouwen" en de "Godvruchtige wandel" van Gods kind?

Ten slotte! Wat zal eens volkomen blijken van al 's Heeren arbeid in Zijn volk? Wel, dat heel het genade-werk bij 's Heeren volk zal uitstralen overeenkomstig Zijn heilige wil en wet. En dat zien we samengevat in de laatste trek van deze gelijkenis: "Gelijk als het recht was in de ogen des pottenbakkers te maken." O, gel. lezer(es)! Zal dit ook eens van u mogen gelden?

Dr.

Ds. v.L.

Gods Woord in eigen taal

Veertien dagen geleden was ik als voorzitter van de bestuurscommissie van de scholengemeenschap Quido de Bres bij de diploma-uitreiking aanwezig. Een bijzonder moment voor vele jongelui. Men was geslaagd voor het examen en nu ontving men daar het bewijs van. Een belangrijk bewijs voor het

verdere leven. Het is ook een stuk van bekroning op een aantal jaren van studie. Tijdens de bijeenkomst werd ook aan elke geslaagde een bijbel gegeven. Een bijbel naar keus. Men kon kiezen uit een Franse, een Duitse of een Engelse bijbel. Een goede zaak ook bij het verlaten van deze school een bijbel mee te geven. Een bijbel in een moderne taal. Een taal, waarvan men wat weet. Nu was de bijbel, geschreven in eigen taal reeds in het bezit. Ontvangen bij schoolverlating. Hetzij lagere school of de zondagschool. In die taal kunnen wij allen de bijbel lezen. Immers wie kan een Hollandse bijbel niet lezen? Hollands is onze landstaal. Nu wordt er over het bezit van de bijbel in onze landstaal niet zoveel nagedacht. Misschien staan we er zelf ook weinig bij stil. We kunnen het als een gewone zaak vinden nl. het bezit van de bijbel en toch is dat niet zo. Het is een Gods geschenk. De Heere heeft het gewild, dat wij Zijn Woord zouden bezitten. En dat bezit is er al vele eeuwen. In 1477 verscheen te Delft het eerste gedrukte Oude Testament en omstreeks 1480 te Keulen de eerste volledige Nederlandse Bijbel. Toen de Hervorming in ons land haar intrede deed begon men de Bijbel te vertalen. Bijbelgedeelten verschenen er in de jaren 1523 en 1524. In 1526 kwam de eerste volledige Bijbel op de markt. De zgn. van Liesveldtbijbel. Een Bijbel die vele herdrukken kreeg en door zeer velen werd gebruikt. Na 1526 ging men door met het laten verschijnen van vertaalde gedeelten van het Oude en Nieuwe Testament, totdat in 1637 de bekende en nog gebruikte Staten-vertaling verscheen. Een juweel, geschonken aan ons volk. Welk een rijke bemoeienissen van de Heere met ons volk: de schenking van Zijn Woord in onze taal. In de Bijbel zelf lezen van het spreken in eigen taal. Op de Pinksterdag hoorde men de apostelen spreken in landstalen. Het spreekwonder voltrok zich op die grote dag. De Heere liet spreken. De ene in deze taal en de ander in die taal.

Ook was er op die dag het gehoor wonder. Men hoorde spreken in eigen taal. De taal maakte geen scheiding. De taal gaf verbinding. Er ontstond een eenheid. Hoe anders hier te Jeruzalem, dan te Babel. Daar was verwarring en we weten hoe die verwarring ontstaan is. De mensheid zocht eigen eer en roem. Men bouwde gezamenlijk, eendrachtelijk een toren. Een toren waarvan de top de hemel moest bereiken. Men wilde komen op Gods plaats. De doorwerking van de paradijszonde bleek. Echter God de Heere verstoorde de mensheid. Hij verwarde hun spraak. In Babel kwam grote verdeeldheid met al de gevolgen van dien. Talen werd taalmuren, waarachter de volken van elkaar vervreemden. De eenheid werd tweedracht. Nu het wonder des Heeren te Jeruzalem. In Gods stad werd de tweedracht gemaakt tot eendracht. De sprekers en de hoorders kenden, gevoelden een eenheid, een eenheid ontstaan door de Heilige Geest. De sprekers kenden een band aan de luisteraars. En de hoorders aan de sprekers. Wat groot en wat rijk. Dit nieuwe nu, dit door de Heere gewilde en gewerkte, hield perspectief in voor de volgende eeuwen.

Het Woord Gods zal komen tot volken. Men zal het horen, men zal het geloven en men zal het belijden. Voor het Woord gaan landsdeuren open. Zelfs kerkdeuren, hoe sterk ook, kunnen het Woord niet tegenhouden. De loop van het Woord zal niet te stuiten zijn. Het Woord komt overal. Moet overal komen, want naar Christus' woord moet het Woord overal zijn voor het aanbreken van de grote Dag. Hiertoe werkt mee de Bijbelvertaling. Met het vertaalwerk wordt ook vandaag nog doorgedaan. Dit werk vraagt van vertalers veel, en wel bijzonder de juiste weergave van de grondtekst. U weet dat het Woord van de Heere geschreven is in het Hebreeuws en het Grieks. Nu geeft de Heere wijsheid, inzicht en godsvrucht om Zijn Woord vanuit de grondtekst over te zetten in een andere taal. Dat kan nu ook gezegd worden van onze eigen vertaling nl. de Statenvertaling. Vandaar dat we deze vertaling Gods Woord kunnen noemen. Immers we mogen een vertaling, die de grondtekst juist en verantwoord weergeeft, Gods Woord noemen. Opvallend is het dat er geweest zijn, die meenden dat de Bijbel niet vertaald mocht worden. In de achttiende eeuw spoorde ds. Pontiaan van Hattem zijn gemeenteleden aan de grondtalen te leren. Want, zo zei hij,

Hebreeuws en Grieks zijn de voertalen in de hemel. Vandaar dat de Bijbel hier in die talen gelezen moet worden. Dit ging te ver en daarvoor is geen enkele grond te vinden in Gods Woord zelf. Het tegendeel ligt gegrond in de Schrift. Immers wanneer de Heere het zendingsbevel laat horen, wijst dit vanzelf al op de vertaling van het Woord en laten we niet vergeten Handelingen 2. De proselyten hoorden de grote daden van de Heere verkondigd in eigen taal. Nu kunnen wij in onze eigen taal Gods lezen en Gods Woord horen. In huis mag het bezit zijn van Gods Woord. Het zij de grootste schat van ons leven. In een oud boek las ik het volgende over Gods Woord: "dierbare bijbel! Geschenk van onberekenbare waarde! Geschenk, waarbij al het goud van Peru en alle topazen van Morenland, op geen ene dag te noemen zijn. Mijn bijbel! Schathuis van vertroosting! Kostbaar boek, dat mij gronden van bemoeiding aan de hand geeft, die leven in mijn hart brengen en een omwenteling verwekken, die men wel gevoelen, maar niet beschrijven kan. Mijn bijbel waren uw spreken niet dikwijls mijn vertroosting geweest in het land van mijn vreemdelingschap, lang, lang ware ik in mijn druk vergaan! Mijn Bijbel! Rijke verzamelplaats, die de ene voorraad voor, de andere na, uitgeeft, die melk heeft voor zuigelingen, vaste spijs voor volwassenen; hartsterking voor bezwijkenden. Ogenzalf voor blinden. Kortom: elk kan bij U terecht. Mijn bijbel, mijn wapenhuis en mijn wapen tevens. Wondere samenvoeging, mijn wapen, mijn aanvallend zowel al mijn verwerend wapen. Mijn zwaard! Mijn Bijbel! Gij zijt tegelijk mijn wapenhuis. Gij geeft mij de gordel der waarheid, het borstwapen der gerechtigheid. Het schild des geloofs, de helm der zaligheid. Gij leert mij, hoe ik de wapens aangorden, hoe ik ze gebruiken moet. Als ik u doorblader, dan ontmoet ik de nagelatene bidschetsen en het noodgeschrei, dat de heiligen van vroegere en latere tijd in een aanmerkelijke verscheidenheid van noden en gevaren tot God hebben opgezonden.

Een biddende David, een biddende Paulus bestieren mij, als ik U, mijn dierbare Bijbel in handen neme. Dan ga ik tot God spreken met woorden, die de Geest, eeuwen lang geleden aan Zijn Jacobs, Zijn Mozessen, Zijn Davids, Zijn Paulussen in het hart en op de lippen gaf. Zo spreek ik de taal des Geestes. Dierbare Bijbel! Mijn toetssteen, onfeilbare toetssteen! Aan U beproef ik alles, wat de godsdienst betreft. Hier toets ik mijn gedachten, mijn neigingen, aan U verblijf ik de uitspraak. Alle andere schriften, hoe uitnemend ook, hoe zeer ook te schatten op hun waarde, zinken laag in mijn schatting, wanneer ik U in vergelijking breng. Al wat er in menselijke geschriften, die tot bestiering van mijn geloof en wandel geschreven zijn, uitnemend is, die in een reeks van eeuwen geleefd en gearbeid hebben. Al het heilig vuur, dat in hun opstellen blaakt, is in vergelijking met Uw gloed niet meer dan het koude noorderlicht. Aan U toets ik hun stellingen en hun vermaningen. Zodra zij U verlaten, verlaat ik ze. In zover ze met U overeenstemmen, omhels ik ze en hoe zij ook mogen zijn, gij mijn bijbel, gij behoudt de **voorrang en als ik U lees gevoel ik dikwijls iets, dat ik in het lezen ook der uitnemendste van menselijke schriften, nimmer voelde, in U lees ik Gods eigen taal. In dat gezag rust mijn geloof. Dierbare bijbel! Wat ik lezen moge, van U ben ik nooit verzadigd!** Gij houdt mijn graagte gaande! Gij doet mij van het eten honger krijgen! Zo dikwijls geen bijzondere ongesteldheid mijn geestelijke zintuigen in hun bezigheden en ervaringen belemmert, zijt gij mij telkens zo smakelijk, zo welkom, alsof ik U voor de eerste maal in handen nam. Mijn Bijbel! Gij zijt Gods eigen Woord. Aansluitend hierop denk ik aan een gedicht van Da Costa, getiteld: "de Bijbel".

*Bij 't openslaan van 't Boek der boeken
Gedenk, o Christen, dag aan dag,
Dat wie dat Woord wil onderzoeken,
Geen eigen licht vertrouwen mag.
Geen mensenwijsheid zou hier baten,
Geen vlijtige arbeid hier volstaan;
Alle eigenwijsheid dient verlaten—
Een ander oog moet opengaan.
Voordat ge u dan begeeft tot lezen.
Val, Christen! val uw God te voet!
En dat een heilig, heilzaam vrezen
Zich meester maak' van uw gemoed!*

*Vraag, eer gij verder gaat, een zegen!
Vraag ogen, oren en een hart!
En - Jezus Zelve kome u tegen
In dit Zijn Woord bij vreugd en smart.*

En tenslotte denk ik aan de kostelijke psalm, psalm 119. Hoe belicht de dichter niet het Woord in zijn lied. Wat zoekt hij niet bij en in het Woord. Wat verwacht hij niet van het Woord. Hoe roept hij niet tot en hoopt hij niet op de God van het Woord. Dit alles nu schenkt de Heere uit genade. Ook nu. Het kan, want we bezitten Zijn Woord in onze eigen taal. **Het lezen** kan worden een gezegend lezen. Het horen een gezegend horen. Zo zij het bij **ons allen**. Wat zijn we dan rijk met Gods Woord. Een geschenk van de Heere aan ons in onze eigen taal.

Ds. M.C. Tanis.

(Overgenomen uit het Kerkblad van Sliedrecht-centrum).

Om de schat van Christus' bruid 5

Hoofdstuk 9 is getiteld: Voortgezet Reveil: de strijd voor kerkherstel.

Er waren in de Hervormde kerk belijders van de gereformeerde leer achtergebleven. Men bleef aandringen op handhaving van de belijdenis. Er was echter verregaande tolerantie inzake van de Schrift afwijkende gevoelens, gepaard gaande met verregaande intolerantie ten opzichte van de voorstanders der zich op Schrift en belijdenis beroepende kerkleden.

Van der Zwaag schrijft over de Groninger richting en het modernisme, over de Gereformeerde predikanten die achterbleven en over Groen van Prinsterer (1801-1876). Ook over het "Adres der Zeven Haagse Heeren" (1842). Onder hen ontstond verschil van mening over de te volgen gedragslijn inzake het streven naar kerkherstel.

We lezen verder over de ethische richting, de activistisch-filantropische fase van het Reveil, de "Christelijke vrienden", de opmars van het modernisme, de breuk tussen de "Christelijke vrienden", de ethische of confessionele koers, de onderwijswet-Van der Brugghen, de voortzetting van de kerkelijke strijd, de anti-revolutionaire staatkunde, de christelijke of neutrale staat en Kuyper erfgenaam van Groen.

Groen zelf - aldus Van der Zwaag - heeft zijn verhouding tot Kuyper aldus geformuleerd: "homogeen en zelfstandig". Op kerkelijk gebied vond hij Kuyper soms te fors, op staatkundig gebied te diplomatiek. Met Kuyper beleed hij de gereformeerde belijdenis der predestinatie, maar hij wilde deze niet vooropstellen in de trant van Kuyper als een activerend element in de politiek. met Kuyper beleed Groen het adagium: "In ons isolement, (d.w.z. in onze beginselvastheid) ligt onze kracht", maar dit isolement kreeg bij Groen niet het karakter van de antithese tussen christelijk en niet-christelijk zoals bij Kuyper. Groen bleef toch in bijzondere mate "enfant du Reveil", Kuyper meer de emancipator der kleine luyden in neocalvinistische geest.

De Doleantie: een nieuwe Afscheiding. Zo luidt de titel van hoofdstuk 10.

Deze titel is ontleend aan dr. G.J. Vos Az., die de Doleantie "een tweede afscheiding" noemt. Hier gaat het over Kuyper, Van den Bergh en Ploos van Amstel. We lezen in dit hoofdstuk breed over Kuyper, zijn optreden en de gevolgen daarvan. Verder over de Nederduitsch Gereformeerde Kerken, de naam die de dolerende kerken sinds 1887 droegen.

Hoofdstuk 11 handelt over: De vereniging van Afscheiding en Doleantie.

Toen de Doleantiebeweging - zo schrijft Van der Zwaag - over haar hoogtepunt heen was en in de loop van 1889 zelfs tekenen van inzinkingging vertonen, kwam ook een eventuele vereniging met de Christelijke Gereformeerde Kerk - voortgekomen uit de Afscheiding van 1834 - meer centraal te staan. Ten aanzien van deze zaak kon men in de dolerende kerken twee stromingen onderscheiden. De representant van de ene richting, de Voorthuizense predikant W. van den Bergh, wilde "dat de dolerenden een protestbeweging binnen de Hervormde Kerk zouden vormen". De andere richting, vertegenwoordigd door ds. J.J.A. Ploos van Amstel was

"blij dat men eindelijk van de Hervormde Kerk verlost was" en wilde "zoo snel mogelijk tot vereeniging met de Afgescheidenen komen". De Reitsumer Doleantie-voortrekker merkte in dit verband zelfs op: "Zonder die vereeniging verkeert ons (vooral der Dolerenden) leven in kwijnende toestand". Bovendien mag niet uit het oog worden verloren dat de processen om het bezit der kerkelijke goederen verloren werden en dat de Doleantiebeweging na 1889 feitelijk tot stilstand was gekomen. Vandaar dat men geleidelijk toenadering tot de Christelijke Gereformeerde Kerk ging zoeken. In dit opzicht waren er echter nogal wat hindernissen te overwinnen. In de eerste plaats betrof dit de verschillende relatie van beide kerkgenootschappen ten opzichte van de Hervormde Kerk. Vervolgens ook de betrekking van de kerk tot de overheid en tenslotte de relatie van de kerk tot de theologische opleiding der toekomstige predikanten. Op de achtergrond van de hier rijzende meningsverschillen stond een principieel verschil in opvatting over het beginsel der separatie van 1834 en dat der doleantie van 1886.

Verder schrijft Van der Zwaag, dat de wens tot vereniging niet uitging van de Chr. Gereformeerden, maar van de Nederduitsch Geref. Kerken.

Tenslotte kwam de vereniging in 1892 tot stand. De naam werd Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het was - zo schrijft Van der Zwaag - een grote teleurstelling voor de verenigde kerken dat een kleine groep "legitimisten", welke bezwaard was over onderscheidene zaken, zich niet aan de Vereniging wilde conformeren. De voornaamste woordvoerders van deze groep waren de predikanten J. Wisse Czn. en F.P.L.C. van Lingen.

Aan het slot van dit hoofdstuk schrijft Van der Zwaag:

"Op 3 en 4 januari 1893 werd er een vergadering van Chr. Geref. Kerken gehouden in Den Haag, waar acht gemeenten vertegenwoordigd waren. Een half jaar later was dit aantal uitgebreid tot zeventien. De in 1894 in het leven geroepen Theologische School voor de predikantsopleiding, waar ds. Van Lingen aan verbonden werd, onderging eveneens geleidelijk uitbreiding. Na aanvankelijk in Den Haag en te Rijswijk te zijn gevestigd, werd deze opleiding verplaatst naar Apeldoorn. Later werd ook de zendingsarbeid ter hand genomen. In 1947 werd de naam van dit kerkverband gewijzigd in "Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland".

Hoofdstuk 12 gaat over: De erfenis van Afscheiding en Doleantie.

Met dit hoofdstuk komen we in onze eeuw terecht.

De eerste jaren na de zo vurig begeerde vereniging brachten geen rust en consolidatie, maar werden door velerlei spanningen en conflicten gekenmerkt. "Binnen de Geref. Kerken is na 1892 een felle strijd gevoerd tussen de stroming, die wij gemakshalve als neocalvinistische zullen aanduiden en de richting, die een meer subjectieve doopopvatting huldigde". (J. van Putten). Hier was dus de theologie in het geding, maar in niet mindere mate ook de theologische opleiding. Inzonderheid de plaats der Theologische School binnen het verband der geünieerde Kerken en haar relatie tot de Vrije Universiteit legde een zware hypotheek op de onderlinge verhouding.

Aldus Van der Zwaag, die verder schrijft over herleeftedogmatische geschillen en de theologie van Kuyper. Hij gaat de opvatting van Kuyper na en daartegenover die van Lindeboom. Deze kwam ook tegenover H. Bavinck te staan. Bavinck had waardering voor Kuyper. Hij was een geestdriftig verdediger van de Vereniging van 1892 en in de strijd, welke over de opleiding in later jaren werd gevoerd, deelde hij de opvattingen der Chr. Gereformeerden niet. Bavinck was het echter niet in alles met Kuyper eens.

Er was en bleef verschil van inzicht over het bestaan van de Theologische School naast de V.U.

Op de Utrechtse Synode van 1905 kwamen de bestaande leergeschillen aan de orde, maar de zaak der opleiding liet men nu rusten. Wat de leer der veronderstelde wedergeboorte betrof - een der voornaamste geschilpunten - verklaarde de Synode in een compromis-formule "dat volgens de belijdenis onzer kerken het zaad des Verbonds, krachtens de

belofte Gods, te houden is voor wedergebo-
ren en in Christus geheiligd, totdat bij het
opwassen uit hun wandel of leer het tegen-
deel blijkt. De Synode sprak tevens uit dat
het minder juist is te zeggen dat de doop
bediend wordt op grond van de veronder-
stelde wedergeboorte der gedoopten. Dit ge-
schiedt op grond van het bevel en de beloften
Gods. Het oordeel der liefde, dat over de
gedoopte kinderen dus gunstig moest luiden,
wil echter geenszins zeggen dat daarom elk
kind waarlijk wedergeboren zou zijn, omdat
Gods Woord ons leert, dat niet allen Israël
zijn, die in Israël zijn. Vandaar dat in de
prediking steeds ernstig op zelfonderzoek
diende te worden aangedrongen.

De Utrechtse Synode van 1905 is tevens erg
bekend geworden vanwege het gravamen
van Kuyper tegen art. 36 der Nederlandse
Geloofsbelijdenis. Volgens dit gravamen dien-
de een bepaalde passage over de overheids-
taak te worden geschrapt. Het behoorde vol-
gens Kuyper c.s. niet tot de roeping der
overheid "om te weren alle afgoderij en val-
sche godsdienst, om het rijk des antichrists
ter neder te werpen".

In de gewraakte schrapping - feitelijk een
herziening van de overheidstaak - kwam ook
een gewijzigde beoordeling van Rome, door
de Reformatoren als de Antichrist gebrand-
merkt, tot uitdrukking. Deze wijziging maak-
te tevens de weg vrij voor de coalitiege-
dachte: de politieke samenwerking tussen
protestanten en roomskatholieken, tussen
Dordt en Rome, waartoe Groen een eerste
signaal had gegeven, maar waarbij diens
nadrukkelijke voorwaarde: "onder strenge
vasthouding aan eigen beginsel" wel in toe-
nemende mate uit het oog werd verloren.
Van der Zwaag eindigt dit hoofdstuk als
volgt:

Er stond in de strijd tussen de A- en B-
richting veel op het spel. Na de aanvaarding
van genoemde pacificatieformule "voltrok
zich de assimilatie van beide groeperingen in
het kerkelijk leven betrekkelijk snel". (R.H.
Bremmer). Niettemin zou het compromis,
waartoe besloten werd, in de Geref. Kerken
veertig jaar later opnieuw onrust en ten-
slotte een schisma veroorzaken. In de com-
promis-verklaring van 1905 lagen de kiemen
van een nieuwe scheuring opgesloten. Ten-
gevolge van een conflict met de Synode over
de leer van de doop en de interpretatie der
kerkorde werd deze scheuring in 1944 inder-
daad een feit. Het ontstaan van de Gerefor-
meerde Kerken (vrijgemaakt) met als lei-
dende figuur K. Schilder is hiervan het
gevolg geweest.

B.

Mevr. H. Baan - van Weelden

Op 11 juni j.l. overleed de weduwe van onze
Ds. M. Baan, die in onze kerken en ook in
Bewaar het Pand een belangrijke plaats
heeft ingenomen. Het was op zijn initiatief
dat we begonnen zijn met het houden van
ontmoetingsdagen. Door de ziekte, die zijn
lichaamskrachten sloopte, heeft hij zelf niet
meer op een ontmoetingsdag kunnen spre-
ken, hoewel hij dat graag gewild had. De
Heere had iets beters met hem voor en nam
hem op Zijn tijd tot Zich.

En nu is ook zijn echtgenote heengegaan. Ze
heeft een zeer kort ziekbed gehad. Ze was
wel enige maanden geleden geopereerd,
maar daarna weer opgeknapt. Ongeveer een
week voor haar einde kwam er een grote
verandering. Ze kreeg vrij plotseling vrese-
lijke pijnen en haar lichaamskrachten nam-
men zienderogen af en zo brak speedig de
tijd aan dat haar aardse tabernakel was
afgebroken.

Van haar jongste zoon hoorden we hoe ze in
het ziekenhuis, een half jaar geleden, ge-
sproken had over haar hoop op de Heere en
hoe ze de laatste maanden en ook de laatste
dagen geleefd en gesproken heeft en hoe ze
in stil vertrouwen op de Heere is heenge-
gaan.

De begrafenis had plaats op zaterdag 15 juni
j.l., op de algemene begraafplaats te Drie-
bergen. Het was bijna twaalf jaar geleden,
dat Ds. Baan daar begraven werd.

Tevoren was er een rouwdienst in de Chr.
Geref. kerk te Zeist, de laatste gemeente die
Ds. Baan heeft gediend. Na zijn emeritaat
was de familie Baan in Driebergen gaan
wonen en na het overlijden van haar man
was mevr. Baan naar Bennekom verhuisd,
omdat daar haar enige dochter woonde.

De rouwdienst werd geleid door Ds. J. van
Amstel, consulent van Bennekom. De plaat-
selijke predikant verbleef in Canada en was
dus verhinderd om deze dienst te leiden.

De rouwstoet kwam vrijwel precies op de
aangekondigde tijd bij de begraafplaats aan.
Er waren al veel belangstellenden. We zagen
onder hen verschillende predikanten, o.a.
Ds. Van der Ent van Dordrecht-centrum,
waar Ds. Baan vele jaren heeft gestaan. Er
waren vele belangstellenden uit Zeist en
omgeving, maar ook uit andere gemeenten
die Ds. Baan heeft gediend.

Het was een lange stoet die de baar volgde.
Eerst kwamen de kinderen en kleinkinderen
met verdere familie en daarna de belangstel-
lenden.

Ds. M. Vlietstra, die nu te Zeist staat, sprak
over de tekst, die boven het rouwbericht
staat: En mij hiertoe door U bereid, opnemen
in Uw heerlijkheid, Psalm 23 : 12b. Hij legde
op ieder woord bijzondere nadruk en deed
uitkomen dat dit van de overledene door
genade mocht gelden. Na zijn toespraak liet
Ds. Vlietstra zingen Ps. 68 : 10. Dat klonk
plechtig en eerbiedig. Het was prachtig
weer. De zon scheen op de menigte rondom
de open groeve. Na het psalmgezing las Ds.
Vlietstra nog de twaalf artikelen.

Een zoon van de overledene sprak de woor-
den van dank. Daarna keerden allen van het
graf terug. In de aula was gelegenheid om de
familie te condoleren, waar velen gebruik
van maakten.

Het was een droeve plechtigheid, maar er
was stof tot dankbaarheid, omdat getuigd
mocht worden van het werk van Gods ge-
nade, verheerlijkt in het hart van een zonda-
res. Dat moge de achterblijvenden tot grote
troost zijn.

B.

Nieuwpoort

In het vorige nummer maakten we al
melding van de bevestiging van kandidaat K.
Hoefnagel te Nieuwpoort door Ds. P. den
Butter van Middelharnis op 19 juni 1985. We
schreven dat we daarop zouden terugkomen.
Dat kan nu gebeuren. Alles heeft plaats
gevonden in overeenstemming met het
gemaakte schema.

Het was de 19e juni j.l. voor de gemeente
Nieuwpoort en ook voor de jonge dienaar des
Woords een bijzondere dag.

Nieuwpoort was 5¹/₂ jaar vacant geweest en
kreeg nu weer een eigen dienaar des Woords
en kandidaat Hoefnagel zou tot zijn arbeid
ingaan.

Na het vertrek van Ds. J. van der Vlies naar
Driebergen zijn er verschillende beroepen
uitgebracht, maar steeds vergeefs. Het was
Gods tijd niet. Maar nu was die tijd
aangebroken. Kandidaat Hoefnagel was be-
roepen en nam dit beroep met vrijmoedig-
heid aan.

De bevestiging en intrede vonden plaats in
het kerkgebouw van de Ned. Herv. Ge-
meente. Het kerkgebouw was beide keren
overvol, vooral in de avonddienst.

Er waren vele bezoekers uit Urk. Begrijpe-
lijk dat de Urker familie en vrienden in
groten getale gekomen waren om getuige te
zijn van deze bijzondere plechtigheid. De
vader van kandidaat Hoefnagel was de vorige
dag al gekomen. Hij is nierpatiënt en moet
zich dus inacht nemen. Toen hij al in Nieuw-
poort was kreeg hij een ernstige blaasont-
steking met hoge koorts, waardoor hij aan
bed gebonden werd en geen van beide
diensten heeft kunnen bijwonen. Dat was
voor allen een grote teleurstelling, uiteraard
vooral voor de jonge prediker.

Er waren ook vele bezoekers uit Driebergen.
Dat is ook te begrijpen, omdat Ds. Hoefnagel
vele jaren lid van die gemeente is geweest.
Daarom vroeg hij ook eerst aan Ds. Van
Zonneveld om hem te bevestigen, maar deze
kon dat vanwege zijn vakantie niet doen.

Verder zagen en ontmoetten we vele
vrienden en bekenden. Er waren zelfs
predikanten uit het hoge noorden van
Friesland en Groningen. En Zaamslag ont-
brak evenmin. We kregen nog de hand van
een jonge vrouw, die we niet herkenden,
maar die vertelde dat ze vroeger nog cate-
chetisch onderwijs van me ontvangen had.
Het is al gauw dertig jaar geleden, dat we elke
week in de winter een dag naar Zaamslag
gingen om er te catechiseren.

Onder de aanwezigen waren mevr. Van der
Vlies met kinderen en ook mevr. Sneep, de
schoonmoeder van Ds. Hoefnagel, eveneens

weduwe van een predikant die in Driebergen
heeft gestaan en daar is overleden en
begraven.

Twee zonen van Ds. Van der Vlies, J. en W.,
deden dienst als organisten en een schoon-
zoon had het druk als koster. Maar het ging
uitstekend.

Ds. P. den Butter leidde de bevestigings-
dienst. Hij las Handelingen 10 : 1 tot 8 en 21 tot
33 en deed daarna geloofsbelijdenis vanuit de
Dordtse Leerregels, hoofdstuk I, 1 tot en met
3. Dat was zeer gepast.

Hij preekte over Handelingen 11 : 13b en 14:
Zend mannen naar Joppe en onbied Simon,
die toegenaamd is Petrus; die woorden tot u
zal spreken, door welke gij zult zalig worden,
en al uw huis.

Hij bracht daaruit verschillende zaken
duidelijk naar voren. We noemen: 1. De
Heere eert Zijn eigen inzettingen en wetten
en geeft ook hier een eigen Dienaar des
Woords, 2. God is souverain in de wijze
waarop Hij dienstknechten zendt. 3. Als de
Heere een dienaar zendt, moet het aan de
kant van de gemeente gepaard gaan met
gebed. 4. De prediking heeft te maken met de
zaligheid, daaraan moet Petrus zich houden.
Na de prediking las Ds. den Butter het
formulier. Vervolgens stelde hij de vragen,
die op een besliste wijze door de kandidaat
bevestigend werden beantwoord.

Aan de handoplegging namen na de beves-
tiger vele predikanten deel. De eerste was Ds.
Van Leeuwen van Driebergen en de laatste
Ds. Veenendaal van Barendrecht.
Staande werd de jonge dienaar Ps. 121 : 4 toe-
gezongen.

Na beëindiging van de dienst verliet de
menigte het kerkgebouw. Velen gingen naar
het verenigingsgebouw om daar een kop
koffie te gebruiken en de maaltijd te
nuttigen. Daar ontmoetten we vele vrienden
en bekenden.

Na de maaltijd gingen velen al gauw een
plaatsje in het kerkgebouw opzoeken. Dat
was maar goed ook, want lang voor de
aanvang van de avonddienst was het kerk-
gebouw tjokvol. Het kostte grote moeite om
alle kerkgangers een plaats te geven. Was het
altijd en overal maar zo!

Ds. Hoefnagel las Handelingen 10 : 34 tot 48.
Zijn tekst was Handelingen 10 : 42 en 43: En
heeft ons geboden den volke te prediken en te
betuigen, dat Hij is Degene, Die van God
verordend is tot een Rechter van levenden en
doden. Dezen geven getuigenis al de pro-
feten, dat een iegelijk, die in Hem gelooft,
vergeving der zonden ontvangen zal door
Zijn Naam.

Hij had als hoofdgedachte: de inhoud van de
prediking en bracht twee zaken naar voren:
1. Christus wordt voorgesteld al Rechter, 2.
Christus wordt voorgesteld als Redder.

Na het uitspreken van de zegen kreeg Ds. P.
Beekhuis het woord namens de classis.
Daarna sprak burgemeester De Groot na-
mens de burgerlijke gemeente en tenslotte
ouderling A. Benschop namens kerkeraad
en gemeente. Hij liet allen de jonge
predikant staande toezingen Ps. 119 : 33.

Ds. Hoefnagel dankte de sprekers en vele
anderen. Op zijn verzoek zongen we nog
Ps. 150 : 1.

Het kerkgebouw stroomde leeg. Velen maak-
ten gebruik van de gelegenheid om Ds.
Hoefnagel en zijn gezin de hand te drukken
en een kop koffie te drinken.

Allen keerden huiswaarts. Voor sommigen
was het nog een verre reis.

Het was een goede dag geweest.

B.

Voor de jeugd

Het Zonnekind 103

Beste jongelui!

"Toen kwamen zijn broeders af, en
zijns vaders ganse huis, en namen hem
op, en brachten hem opwaarts, en be-
groeven hem tussen Zora en tussen
Estaol, in het graf van zijn vader Ma-
noah. Hij nu had Israël gericht twintig
jaar."

Richt. 16 : 31.

Simson is gestorven. Hij is er beter van
geworden. De Filistijnen zijn ook gestorven
en zijn er eeuwig slechter van geworden.
Simson is uit genade zalig geworden en de
Filistijnen zijn naar recht verloren gegaan.
De Heere is recht in al Zijn weg en werk. Dat
kun je aan de ondergang van de Filistijnen

zien. En Zijn goedheid kent in het gans heelal geen perk. Dat kun je aan Simson zien. Houdt deze twee lijnen in het leven in het oog. Want zij lopen door tot aan de voleinding der wereld. Degenen die verloren gaan kunnen nooit God een verwijt maken. Het is hun eigen schuld. En degenen die behouden worden, kunnen nooit zichzelf daar voor danken. Het is alleen de genade Gods. Gelukkig degenen die daar oog voor mogen krijgen. Zij zien niet uit de hoogte neer op degenen die verloren gaan. En met zichzelf kunnen zij ook niet de hoogte ingaan, alsof zij beter waren dan alle anderen. Want wie leert dat het alleen de genade Gods is, waardoor hij zalig kan worden, gaat zich als de grootste der zondaren zien en gaat ook tegelijk het diepste buigen voor God, Die onderscheid gemaakt heeft, waar het toch door de zonde niet was.

Toen alles in puin lag, moest ook alles weer opgeruimd worden. Dat staat niet met zoveel woorden in de bijbel beschreven, doch een kind kan dat wel begrijpen. Al die doden, duizenden! Wat heeft men er mee gedaan? Ik weet het niet. Misschien heeft men hen begraven. Mogelijk ook zijn de lijken verbrand geworden. Ik moet nogmaals zeggen, dat ik het niet weet. Dat ze opgeruimd moesten worden, is zeker. Dat het een zeer luguber werk geweest is, is ook zeker.

Wat er met het stoffelijk overschot van Simson is gebeurd, daar worden we wel over ingelicht. Want zijn broeders zijn afgekomen, en zijns vaders ganse huis. Zijn vader en moeder waren waarschijnlijk al gestorven. Zij zijn in de Heere gestorven. Want we hebben hen als mensen leren kennen die de Heere vreesden. Het is een grote zaak, als men ouders hebben mag, waarvan dit gezegd kan worden. Zij hebben, toen zij nog leefden, niet zelden zonder zorg op hun kind neergezien. Want hij ging wel eens wegen, die zij niet begrijpen konden. Als zij hem hadden moeten bewaren, was er van Simson niets terecht gekomen. Doch omdat God voor hem instond, konden zij dit ook aan God overlaten. Deze dingen komen nog voor. God doet aan Godvrezende ouders nog wel eens beloften toekomen, op grond waarvan zij zeker mogen weten, dat het met hun kinderen goed uitkomt. Niet op grond van hun godzaligheid, maar op grond van Gods genaderijke beloften. Dat is geen automatisme. Veel mensen zijn daar heel gauw mee klaar. De kinderen zijn gedoopt. Zij hebben de belofte gekregen. Gods beloften falen niet. Dus geen enkele zorg. De vruchten in het leven laten echter zo menigmaal andere uitkomsten zien, dan men zich in het leven bedriegelijk heeft ingebeeld. Degenen die waarlijk geloof mogen hebben omtrent hun zaad, zullen daar ook werkzaamheden des geloofs mee kennen. En dan ligt het voor een ieder persoonlijk. De echte troost laat zich niet aanpraten. Doch als God deze geeft, is het ook niet weg te praten.

Broeders en verdere familie had Simson nog wel. In hoeverre ze tijdens zijn leven met hem meegeleefd hebben, weten wij ook niet. Dat zij onverschillig tegenover hem hebben gestaan, kan ik mij niet indenken. Zij hebben hem op zijn gangen gevolgd. En toen hij gestorven was, zijn zij er op uitgegaan om hem te zoeken in de puinhopen, net zo lang tot zij hem hadden gevonden. Behoedzaam hebben zij hem tussen al die doden vandaan gehaald en hem begraven in het graf van zijn vader Manoah, tussen Zora en tussen Estaol. Hij heeft een eerbare begrafenis gekregen. Dat de doden begraven worden, is bijbels. De Heere Jezus Christus is ook begraven geworden. Hij heeft daardoor het graf geheiligd. Ieder die sterft, dient daarom begraven te worden. We zijn hier aangekomen op een punt, waar de zeden drastisch aan het veranderen zijn.

Toen ik nog jong was, was cremieren een uitzondering. Cremieren is verbranden.

Wie zich liet cremieren werd als een heiden bekeken. De christelijke traditie verbood dit ten enenmale. Hier moet natuurlijk wel met uitzonderingen rekening worden gehouden. Het kan bij rampen en epidemieën voorkomen, dat begraven niet mogelijk is en dat verbranden een bittere noodzaak is. Het is in de geschiedenis ook voorgekomen dat kinderen van God verbrand zijn. Hetzij levend om des geloofswil, hetzij dat men hen eerst van het leven had beroofd, om hen daarna nog te verbranden. Men staat dan voor een over-

macht. Daar moet men altijd voor zwichten. Begraven in normale omstandigheden, is bijbels. 1 Cor. 15 spreekt over zaaien in verderfelijkeid enz. Zaaïen doet men nooit in vuur. Wel in de aarde. Daar rust het stof. Daarvan zegt een christen: Ik geloof in de opstanding des vleses.

Wie hier met zijn verstand in zoekt door te dringen, komt voor heel veel vragen te staan. Want begraafplaatsen worden na verloop van langere of kortere tijd geschud, zoals men dat noemt. De resten van de overledenen worden dan opgeruimd. Wat doet men er dan mee? Door de eeuwen heen zijn hier meer vragen te stellen dan antwoorden te geven. Doch wie zich op bijbels standpunt stelt, wil niet alles begrijpen, doch wel geloven wat God in Zijn Woord zegt. En dat zegt duidelijk dat hetgeen in sterfelijkeid gezaaid is, opgewekt zal worden in onsterfelijkeid. En wat in verderfelijkeid gezaaid is, wordt opgewekt in onverderfelijkeid. En wat in oneer gezaaid is, wordt opgewekt in heerlijkheid. Dit geldt van de gelovigen! Terwijl de ongelovigen ook opgewekt zullen worden. Doch dit zal afgrijselijk zijn. "En velen van degenen, die in het stof der aarde slapen, zullen ontwaken, dezen ten eeuwige leven, en genen tot versmaadheden en tot een eeuwige afgrijzing." Dan. 12 : 2.

Het ongeloof gelooft dit echter niet. Het vindt daarom cremieren helemaal geen bezwaar. Men moet er alleen aan wennen. En dat gaat snel. Want 40% laat zich op dit moment al cremieren. Daar wordt veel propaganda voor gemaakt. Je kunt al rondleidingen krijgen door crematoria. Je krijgt daar de nodige voorlichting. Het is veel hygiënischer dan begraven. Cremieren is alleen maar een vernield proces. Als je begraven wordt duurt het zegge: 40 jaar voor je tot stof vergaan bent. Als je gecremeerd wordt, is het in twee uur bekeken.

Nog meer voordelen worden opgenoemd. We laten dat allemaal rusten en vragen niet hoe alles straks zal zijn. Wat we hier niet weten, moeten we aan God overlaten. Hij heeft alle macht in de hemel en op de aarde. Ook onder de aarde, waar de doden rusten of wachten. Die in de Heere sterven kunnen rusten op hun slaapsteden tot de morgen der zalige opstanding. Die niet in de Heere sterven moeten wachten tot hun afgrijselijke opstanding.

Alle overwegingen manen ons wel om zekerheid voor ons zelf te verkrijgen aangaande ons eeuwige lot.

Simson richtte Israël 20 jaar. Dat staat twee maal in de bijbel. Hoofdstuk 15 eindigt er mee. Hoofdstuk 16 ook. Dat betekent volgens de kanttekenaren dat hetgeen in hoofdstuk 16 verhaald wordt, ook tot zijn richterschap behoort. Niet wat betreft de zonden die daarin van hem beschreven staan, doch bijzonder wat zijn laatste daad betreft, waarin hij bijzonder een voorbeeld is van Christus, Die met Zijn sterven de meeste, ja alle vijanden gedood heeft. Zo wijst Simson in zijn dood heen naar Christus. Hij heeft aan het kruis met Zijn linkerhand en met Zijn rechterhand het ganse gebouw van de Satan ineen doen storten. En is als de Overwinnaar uit de strijd te voorschijn gekomen. Op Hem hebben wij in onze overdenkingen van de geschiedenis van Simson steeds de aandacht zoeken te vestigen. Simson is er niet meer. Hij is slechts "begonnen" Israël te verlossen. Christus heeft met ene offerande een volkomen verlossing tweegebracht.

Op Hem moet daarom ons oog gevestigd zijn. Hij alleen kan ons zalig maken. Dat is verlossen van het hoogste kwaad en brengen tot het hoogste goed.

Als deze artikelen voor mijn lezers daartoe hebben moge medewerken, willen wij daarvoor gaarne de dank aan de Heere geven. Want het is niet ons werk geweest. Wij hebben menigmaal met genoegen en verwondering de artikelen geschreven, al moeten wij, van achteren alles overdenkende wel zeggen, dat het met veel te kort aan onze kant gebeurd is. Doch onze tekorten kunnen door de Heere worden vervuld, volgemaakt. Hij kan het alles maken zo, dat wij ons verwonderen moeten.

Dat daarom verwondering ons aller deel zal mogen zijn. Dan krijgt Hij Wiens naam Wonderlijk is, alleen de eer.

Als steeds jullie aller vriend,
Ds. H.C. v.d. Ent.

Boekbespreking

Boeken van Boekencentrum

Scheveningseweg 72, 2517 KX 's-Gravenhage

Denken over . . . de Afscheiding door Ds. L.J. Geluk e.a.

Dit boekje bevat bijdragen van de predikanten L.J. Geluk, M. Golverdingen, J. Maasland en J.H. Velema en van Prof Dr. W. van 't Spijker, dus ambtsdragers uit verschillende kerken. Gezien de kerkelijke verscheidenheid van de scribenten, realiseert de redactie zich wel dat de artikelen zich op een aantal punten tegenspreken. Dat is op zich al tekenend voor de realiteit waarin wij ons als kerken bevinden. Aldus de redactie, gevormd door Ir. J. van der Graaf, I.A. Kole en Ds. J.H. Velema.

Ds. Golverdingen schrijft over: Afscheiding of Wederkeer, Prof. Van 't Spijker en Ds. L.J. Geluk over: Was de Reformatie een afscheiding, de Afscheiding een reformatie?, Ds. Velema over: De Afscheiding en de huidige kerkelijke situatie en Ds. Maasland over: Tot wenen is nu alle reden.

Ds. Velema schrijft op blz. 41 o.a.: De historische orde volgend kunnen we zeggen dat in de Christelijk Gereformeerde Kerken de sterke bereidheid leeft om elkaar vast te houden bij alle verschillen, die steeds meer openbaar komen. Is deze tekening wel juist? 'Elkaar vasthouden' zou daarin moeten uitkomen, dat men alles wat spanning geeft vermijdt en zoekt weg te nemen. De laatste jaren zijn er allerlei nieuwigheden ondanks de ernstige bezwaren bij meerderheid van stemmen doorgedreven. En er staan al weer nieuwe punten op het programma bij sommigen zoals het samengaan met de Nederlands Gereformeerde Kerken en de vrouw in het ambt. Dit laatste nog niet in de vorm van een instructie, maar je krijgt toch de indruk dat het daar van zal komen.

We willen nog iets aanhalen. Op blz. 52 zegt Ds. Velema: Doch waar men alle aandacht vraagt voor de bevinding en de beleving overaccentueert zijn alle gevaren niet bezworen. Hier komt de systematisering om de hoek gluren. We signaleren dit gevaar vooral in de rechterflank van de Gereformeerde Gezindte. Het geloofsleven wordt dan in systeem gebracht. En moet volgens een bepaald systeem worden beleefd. De volgorde van de drie stukken wordt dan als een historische en niet als een logische orde gepredikt.

We zouden graag gewild hebben dat de schrijver dat wat had uitgewerkt. Het is ons n.l. niet duidelijk hoe het mogelijk kan zijn dat de hutorische orde anders kan zijn dan de logische of de logische anders dan de historische. In de praktijk van ons kerkelijk leven hebben we hier een groot knelpunt. We denken aan Frouwe Venema, de echtgenote van Hendrik de Cock, die er bij haar man op aandrang om de noodzaak van de wedergeboorte te preken en de drie stukken nodig te kennen tot zaligheid.

We waren wat uitvoerig, maar dat komt omdat we hier een belangrijk boekje hebben met artikelen, die tot nadenken nopen.

Het boekje telt 72 blz. en kost f 11,90. B.

Een wandel met God 27

Levensbeschrijving
van
Ds. J.J.A. Ploos van
Amstel

XI. In memoriam (I)

"Want David als hij in zijnen tijd den raad Gods gediend had, is ontslapen." Zo luidde de tekst der lijkrede, de zondag na 's leraars dood te Reitsum gehouden. Een hartelijke vriend van de overledene, Ds. W. Maan, die indertijd te Augustinusga liever te midden van het zeer arme heidevolkje van alles beroofd had willen worden, dan op hoog bevel optreden tegen zijn broeder Kasteel en Kollums kerkeraad, was uit Vreeland overgekomen. Hij had gehoopt, de vaderlijke vriend nog te ontmoeten. Doch slechts op het doodsbed mocht hij nog "dat goedhartige gelaat aanschouwen, waarop" - naar de prediker verhaalde - "de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, als het ware was te lezen."

Dinsdags zou de begrafenis geschieden. "Treurig, recht treurig" - schrijft een der velen, die deze "zwarte gang" mee maakten, - "en don-

ker was het aanschijn des hemels. Van de vroege morgen tot de middag joeg de ene regenbui de andere. De natuur was even somber als ons hart. Toch brak nu en dan de zon door de wolken. Zo tintelde ook door onze zielen de blijdschap der hope, doch de droefheid had de overhand, als we ons gemis gevoelden. Hij was nog zo betrekkelijk jong."

In deze stemming bereikten wij de vriendelijke pastorie, waar we de overledene niet slechts als vriendelijk en gulhartig gastheer, maar vooral als priester in zijn huis hadden leren waarderen. In hoe gans andere stemming traden we thans die woning binnen. Toch was 't te merken, dat Vader Ploos daar had geleefd. Van de stille vrede, die in zijn leven hem kenmerkte, was iets overgegaan op zijn gehele omgeving. Stille droefheid sprak uit een traan van 't oog, maar ook stille hoop uit de blik der rouwdragenden u tegen.... In eerbiedig zwijgen zat de steeds aangroeiende schare in de donkere vertrekken neder. Daar sloeg het middaguur. De torenklok luidde, de leden des kerkerads en de bestuurders der kerkekas stonden op, namen de reeds gesloten kist, die het stoffelijk overschot van de geliefde leraar, die ze jarenlang op handen gedragen hadden, op en als begroet door het plechtig spreken der kerkklok, die hem zo honderden malen geroepen had om Gods Woord te verkondigen, werd de dode uitgedragen voor 't laatst naar zijn kerkje heen. Naar de oud-Friese zede, opdat ook straks de zegen over het lijk zou worden uitgesproken tot op de dag der wederopstanding, werd de zwartbehangen, door geen enkele krans ontsierde kist voor de kansel geplaatst en heel de schare in rouwmantel en rouwkleed gehuld, zette zich daar omheen. Overeenkomstig de wens van de dode, die allerlei "bevel gegeven had omtrent zijn gebeente", trad het eerst zijn oude

vriend Ds. K.H. Zijlstra van Wierum op. Deze herinnerde aan de begrafenis zijner godzalige zuster, een huisvriendin des overledene, daarna de echtgenote van Ds. Koopmans van Engwierum, door Ploos met onvergetelijke tekstkeuze kerkelijk getrouwd, doch vrij spoedig overleden. Toen - 't was nu al 27 jaar geleden - had Ds. Ploos van Groningen de "voorrang gehad" en zo treffend gesproken over Psalm 103 : 1: "Loof den Heere mijne ziel en vergeet geen van zijn weldaden". Immers "naarmate de schat groot is, die wij bezeten hebben, voegt het ons er God voor te danken".

Dat woord maakte spreker thans tot het zijne en somde nu de *weldaden Gods op*, in de overledene geschonken eerst als **vader voor zijn gezin**. Spreker had Ploos eenmaal in een schoolrede te Ooster-Nijkerk horen zeggen: "ik heb mijn vrouw en kinderen lief, maar God weet, dat ik geen aardse schatten voor hen zoek. Ik laat mijn kinderen liever achter arm, maar met de vreze Gods in het hart, dan die missende, rijk naar de wereld!" Nu, twee van zijn zoons mocht hij hetzelfde Evangelie horen prediken, dat hij bracht. Een *weldaad Gods* werd in de overledene geschonken aan de **kerk des Heeren**, aan het **christelijk onderwijs**, enz.

Ds. Zijlstra vertelde voorts: "Op zijn ziekbed sprak hij tot mij; zeggende: ik heb mijzelf als een groot zondaar voor God leren kennen; maar dit weet ik: God heeft mij verkoren in Jezus Christus. Hij gaf mij aan zijn Zoon. Waaraan ik dit weet? Jezus heeft gezegd: al wat de Vader Mij geeft, zal tot Mij komen; en ik mocht komen als een arme zondaar tot de Zoon en door Hem tot den Vader. Ik ken mij gerechtvaardigd uit het geloof. Ik heb vrede gevonden door het bloed des kruises"..... Ook

zei hij nog: Het is mij aangenaam, mij bewust te zijn, dat ik mijn leven niet verbeuzeld heb. Maar dat is niet mijn grond. Die ligt in Jezus alleen." Na deze lijkrede werd er gezongen. Ps. 118 : 10. De overledene had het zo besteld, dat zijn betuiging nog gehoord zou worden tot ere Gods: "Gij zijt mijn geest door uw ontel'bre gunstbewijzen tot hulp en heil en vreugd geweest!"

Een verantwoord adres voor al uw

HUISHOUDELIJKE APPARATEN

- de BESTE merken voor een lage prijs. (SIEMENS, ESTA, GRAM, LIEBHERR, MIELE, VELO)
- service en bezorging door heel Nederland.

VINK-WITGOED-WESTBROEK

Dr. Wellfervweg 17 - Westbroek - Tel. 03469 - 1459, b g g 1209

STEUN DE GBS

in haar strijd tegen de Schriftkritiek en de stroom van moderne bijbelvertalingen.

Werk eraan mee, dat de Statenvertaling haar plaats onder ons volk behoudt. Maak het mogelijk dat de GBS ook in andere landen en in andere talen Bijbels in een zuivere overzetting kan verspreiden.

U kunt een gift overmaken op:
giro 1.355.824
GBS

Hendrik Ido Ambacht
Wie zich opgeeft als donateur (bedrag zelf te bepalen, minimum f 5,- per jaar), krijgt bovendien viermaal per jaar het GBS-blad Standvastig toegestuurd en in december de bekende GBS-kalender.

U hoeft geen postzegel te plakken als u zo adresseert:

GBS

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

ANTWOORDNR. 18 3300 WB DORDRECHT

**Uitgeverij
Boekhandel
G. KOOL**

Het adres voor al Uw goede boeken

Stationssingel 50
Tel. 08385 - 13978
Postbus 177
3900 AD Veenendaal

HOTEL - PENSION

'IRENE'

Fam. Bostelaar
ELSPEET
tel. 05779 - 1236
OOSTKAPELLE
tel. 01188 - 2929

volledig pension voor groot en klein.

Prijzen v.a. f 285,- p.w. Of u kunt kiezen voor een bungalow met alle comfort of sta-caravan.

Voor 60-plussers speciale voor- en naseizoenprijzen.

Vraag vrijblijvend onze kleurenfolder aan. Tel. 02223-661 of 391.

Wel eens op **TEXEL** geweest?

Beslist de moeite waard. Bos, duinen, zee, vogelbroedplaatsen, visgelegenheden, etc., en ... rust.

U kunt op **'DE VERRASSING'** gebruik maken van

"EN MIJ, HIERTOEF DOOR U BEREID, OPNEMEN IN UW HEERLIJKHEID".

PSALM 73 : 12b.

Na een kort en moedig gedragen lijden heeft de Heere tot Zich genomen Zijn kind, onze lieve zorgzame moeder, schoonmoeder en oma

HILLEKE VAN WEELDEN

sinds 1973 weduwe van M. Baan V.D.M

in de leeftijd van 78 jaar.

Mijdsrecht: M.J. Baan
B. Baan - van Wijk
Marten, Jan
Zeist: J.W. Baan
C.E. Baan - Rijkse
Ruth, David-Jan
Dirksland: M.H. Baan
E. Baan - Bikker
Maarten, Gerard, Mathilda, Marlies
Bennekom: J.A. Sikking - Baan
A. Sikking
Theo, Margot, Arco, Hanneké

Bennekom, 11 juni 1985.

Correspondentie-adres:

J.W. Baan
Sanatoriumlaan 46
3705 AP Zeist.

De begrafenis heeft plaatsgevonden op de Nieuwe Algemene Begraafplaats, Traay 301 te Driebergen op zaterdag 15 juni j.l.

ZENDINGS DAG

In de Geref. kerk, Vrijheidstraat 1, Elburg, uitgaande van de Chr. Geref. kerk D.V. 24 juli a.s. Sprekers: v.m. aanvang 10.30 uur:

Ds. B. Bijleveld, algemene leiding, van Heerde.
Ds. H.C. v.d. Ent van Dordrecht.

Pauze tot 2 uur.

Sprekers:

Student J.H. van Dijk van Nunspeet.
Ds. P. Beekhuis voor de Spaanse Evangelische zending;
Ds. J. Veenendaal van Barendrecht;

Koffie, broodjes en frisdrank verkrijgbaar, ten bate van de Zending.

Ook is er een boekentafel aanwezig.

DE ZENDINGSCOMMISSIE.

**Stichting
Schuilplaats,
Postbus 7,
3900 AA Veenendaal.
Tel 08385-26123.**

Euthanasie en de aktualiteit

In toenemende mate en steeds openlijker wordt, door bepaalde artsen de indruk gewekt dat het leven van sommige mensen niet meer als zinvol mag worden beschouwd.

Steeds meer hulpverleners concluderen dat medische ontwikkeling onmogelijk is zonder euthanasie. Zal de wetgeving deze ontwikkeling volgen?

Stichting Schuilplaats

wil vanuit de Bijbel, als het onfeilbaar Woord van God, hulp verlenen, advies en voorlichting geven en onderzoek doen om een duidelijk antwoord te geven op de euthanasiepraktijk. Het Nederlandse volk mag en moet niet nog meer verder verwijderd raken van eerbied voor God en Zijn schepping.

Levenswensverklaring

Bovengenoemde ontwikkeling maakte het noodzakelijk een document beschikbaar te stellen. Een geldige wilsuiting aangaande de medische behandeling, als u zelf niet meer in staat zou zijn om uw wil kenbaar te maken. U vraagt daarin te handelen in overeenstemming met uw levensovertuiging in b.v. crisissituaties. Deze levenswensverklaring kunt u bij ons aanvragen. Voor donateurs f 5,-, overigen f 15,-.

LEVEN

Bon Steun ons werk, wordt donateur!

Ja, ik wil het werk van stichting Schuilplaats steunen voor ten minste f 10,- p. jr. of stort een gift op giro: 1341400

Bon

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Bon uitknippen of overschrijven en in open enveloppe zenden aan stichting Schuilplaats Antwoordnr. 1306, 3900 WB Veenendaal. Postzegel is niet nodig.

